

Паэзія для маленькіх дзетак

(ад года да двух гадоў)

У эмацыянальны кантакт з малым дзіцём дарослы ўступае з дапамогай забаўлянак. Гэтыя вершаваныя творы фальклору суправаджаюць гульню малага з ручкамі, з ножкамі; качанне, гушканне на назе. Пры першых жа словах забаўлянкі дзеці самі выконваюць адпаведныя рухі.

Мастацкая форма забаўлянак вызначаецца рытмізаванымі і рыфмаванымі шматрадкоўямі. Прычым рыфмы ў забаўлянках такія ж “ частыя , як зоркі”. Што да рытмічнай пабудовы гэтых фальклорных твораў, то яна залежыць ад іх пэўнага характару і прызначэння.

Мастацкі вобраз у забаўлянках ствараецца цікавымі гукаперайманнямі, канкрэтнымі эпітэтамі, памяншальна-ласкальнымі суфіксамі. С задавальненнем малое дзіця выконвае рухі ў адпаведнасці з пэўнымі словамі.

Ладу-ладу-ладкі...

Ладу-ладу-ладкі.

-- А дзе былі? – Ё бабкі.

-- А што елі? – Кашку.

-- А што пілі? – Бражку.

Коў-коў, кавалёк...

--Коў-коў, кавалёк,

Падкуй сапажок.

-- Я не буду қауаць:

Мае рудкі баляць.

Сарока-варона...

Сарока-варона

На прыпечку сядзела,

Дзеткам кашку варыла,

Па лыжачцы дзяліла:

Гэтаму дала,

Гэтаму дала,

Гэтаму дала.

А гэтаму

Не дала.

Гэты мал,

Круп не драў,

Хлеба не мясіў,

Вады не насіў.

Лыжка на паліцы,

Кашка ў камяніцы.

Шуг!

Шуг!

Шуг!

Паляцелі –

На галоўку селі.

Пры расказванні забаўлянак малыя імітуюць дзеянні адпаведнымі рухамі: плясканнем далонек, стуканнем пальчыка па ножцы, згінаннем і разгінаннем пальчыкаў, ваджэннем пальчыка па далоньцы.

А курачка- рабушэчка...

А курачка- рабушэчка!

Пазыч жа мне грабушэчка!

Гута-та, гута-та!

Не пазычу, не прадам!

Прыйдзі ка мне – дарма дам!

Гута-та! Гута-та!

Расказванне такой забаўлянкі суправаджаецца качаннем дзяцей на назе.

Чыкі-чыкі, сарока...

--Чыкі-чыкі, сарока!

А дзе была? – Далёка:

На сяле, на таку,

-- Што рабіла? – Талаку.

Дзеткам кашку варыла,

На прыпечку студзіла,

Чарпаком мяшала,

Дзеткам давала,

Гэтаму дала, гэтаму дала,

А гэтаму не дала.

Гэты мал, круп не драў,

Дзяжы не мясіў,

Вады не насіў.

Гушкі, гушкі, гушкі...

Гушкі, гушкі, гушкі,

Прыляцелі птушкі,

Селі на варотах

У чырвоных ботах.

Боты паскідалі,

Кругом паляталі.

Сталі сакатаці.

Чаго птушкам даці?

Прынясу ім жыта,

Будуць птушкі сыты.

Пасыплю гароху –

Хай ядуць патроху.

Ды насыплю грэчкі –

Хай нясудь яечкі.

Расказванне гэтых забаўлянак не можа абысціся без гушкання малых дзетак на назе.

Чэ-чэ, чэ-чэ, сарока...

--Чэ-чэ, чэ-чэ, сарока,

А дзе была далёка?

-- Была ў пана на таку,

Малаціла асаку.

Забаўлянка расказваецца адначасова з гушканнем, падкідваннем дзіцяці на калене дарослага.

Ішла каза...

Ішла каза рагатая, бадатая:

-- Каго пападу, таго забаду!

Аленку папала,

Аленку забадала.

Будык-будык-будык!

З нар.

У час расказвання так званай “казы” малога казычуць дзвума пальцамі рукі, вызываючы тым самым яго задавальненне і ўсмешку.

Апошнім часам з’явілася шмат вершыкаў беларускіх паэтаў, ў якія дзеці ад года да двух гадоў гуляюць не з меншай ахвотай.

Лады мае ладачкі

У дачушкі Верачкі

Пальцы, бы цукерачкі.

У дачушкі Ладачкі

Шчочкі, як аладачкі,

Лады мае, ладачкі.

Н. Тулунава

Кулачок

--Во, які кулачок!

Во, які круглячок!

-- А што ў гэтым кулачку?

А што ў гэтым круглячку?

-- А ў ім – пальчыкі:

Адзін,

Другі,

Трэці,

Чацвёрты

І пяты

У дачушкі Наты.

Н. Тулунава

Маміна дачушка

Гэта – вочкі,

Гэта – носік,

Гэта—роцік,

Гэта – вушкі,

Гэта – маміна дачушка!

Н. Тулунава

Вочкі

Сіnenькія вочкі

У маленькай дочкі.

Кажуць вочкам матылькі:

-- Вы не вочкі – васількі,

А можа, званочкі?

-- Не, мы – вочкі, вочкі!

Н. Тулушава.

Аладкі

Я аладачкі з пяску

Сёння цэлы дзень пяку,

Але мой рахманы кот

Не бярэ аладкі ў рот.

-- Коцік, коцік, не ўцякай!

Чаго хочаш?

-- Ма-ла-ка!

В. Інатава

Коцік прачынаецца

Коцік прачынаецца –

Лапкамі ўмываецца .

Кветка прачынаецца –

Росамі ўмываецца.

Ну, а мы з сястрычкаю

Мыемся вадзічкаю. *А. Мясціўскі*